

نظام هستی از منظر امام سجاده (ع)

از نظر موحدان جهان بین یک نگاه میانی است؛ ولی وجود مبارک امام سجاده (ع) مانند سایر ائمه (ع) کل هستی را مظاهر و آیات الهی می‌دانند.

از نظر موحدان جهان بین یک نگاه میانی است؛ ولی وجود مبارک امام سجاده (ع) مانند سایر ائمه (ع) کل هستی را مظاهر و آیات الهی می‌دانند.

به گزارش خبرگزاری مهر، متن زیر بخشی از پیام آیت الله جوادی آملی به همایش امام سجاده (علیه السلام) است که در دوم آذرماه ۱۳۹۰ برگزار شده است که به مناسبت شهادت امام سجاده (ع) از نظر شما می‌گذرد:

نمونه اهتمام آن حضرت به تشکل حکومت و نظام اسلامی همان است که در دعای عرفه امام حسین (علیه السلام) هست و در دعای عرفه خود امام سجاده، وجود مبارک سالار شهیدان در دعای عرفه معروف خودشان به خدا عرض می‌کنند پروردگارا تو را شکر که در عهد جاهلیت مرا به دنیا نیآوردی تا جاهلیت سپری شد و نظام اسلامی مستقر شد و حکومت الهی سامان یافت و مرا در حکومت اسلامی و نظام دینی به دنیا آوردی، من شاکر این نعمتم! [۱]

همین مضمون که در دعای عرفه امام حسین (علیه السلام) هست، در دعای عرفه وجود مبارک امام سجاده (سلام الله علیه) آمده که عرض می‌کند برای هر عصر و مصری یک امام است که حافظ دین توست و به من آن توفیق را بده که امام شناس باشم، در مسیر امام حرکت کنم، او را دعا کنم و او را تأیید کنم؛ [۲] این اهتمام آن حضرت به یک نظام الهی حکومت دینی بود، این مطلب اول که وظیفه همه ما این است که نسبت به نظام اسلامی و حکومت دینی حق شناس باشیم و قدردانی بکنیم.

مطلب دوم آن است که ما وقتی در جهان زندگی عاقلانه و عالمانه خواهیم داشت که نظام هستی را بشناسیم، جایگاه انسان را در نظام هستی بشناسیم، پیوند انسان و جهان را هم خوب ارزیابی کنیم و با سامان یافتن این مثلث وظیفه خود را بشناسیم. عده زیادی بر این باورند که این نظام هستی به وسیله سلسله علل و معلول می‌گردد و هر کاری یک علتی دارد و خدای سبحان سرآغاز این علت است، سلسله جنبان این علت است، اولین علت اوست بقیه علل و اسباب بعدی اند و واقعاً بر اساس نظام علی در جهان تکوین به بعضی از امور می‌نگردند و همان تفکر جهان بینی در مسائل اخلاقی اینها، سیاسی و اجتماعی اینها اثرگذار بوده و هست؛ یعنی گاهی کار را به دیگری واگذار می‌کنند، او را به عنوان علت قریب می‌شناسند؛ گاهی نیازی دارند به کسی مراجعه می‌کنند و از او به عنوان واسطه در فیض یا سبب قریب کمک می‌طلبند، آن را سبب می‌دانند گرچه مسبب همه اسباب خداست؛ این تقریباً یک نگاه عقلی است.

از نظر موحدان جهان بین یک نگاه میانی است؛ ولی وجود مبارک امام سجاده مانند سایر ائمه (علیه السلام) کل هستی را مظاهر و آیات الهی می‌دانند و اگر از غیر خدا به عنوان سبب یاد می‌شود بازگشتش به این است که به نظر ما اینها سبب اند، ولی سبب حقیقی و راستین همان خدای سبحان است که ﴿وَمَا يَكُم مِّن تَعَمَّةٍ مِّنَ اللَّهِ﴾، [۳] ما لازم نیست راه های طولانی را طی بکنیم و بگوییم این شیء مسبب از آن سبب قریب است، آن مسبب از سبب دیگر است و چون تسلسل باطل است به رأس سلسله برسیم.

آیا ما باید تسلسل را باطل کنیم و به نقطه آغازین برسیم یا در همین قدم اول می‌توانیم خدا را ثابت کنیم؟ یعنی این مجاری واقعاً اسباب اند، واقعاً علل اند، منتها خدا سبحان رأس علل است که تا این سلسله را طی نکنیم به خدا نمی‌رسیم؛ یا نه همه اینها مجاری فیض اند، در عین حال که خدای سبحان اینها را وسیله قرار داد خدای سبحان به هر کدام از اینها از کسی که یا چیزی که سبب قریب است نزدیک تر است. اهل بیت (علیه السلام) این راه دوم را که راه عرفان است نه راه فلسفه و کلام به ما آموختند و در دعای نورانی امام سجاده این مطلب شکوفاتر است.

برای اوحدی از اهل نظر راهی که اهل بیت ارائه کردند خودشان می‌روند آن راه مؤثرتر است؛ زیرا خدای سبحان حقیقت نامتناهی است یک، ﴿وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ﴾ [۴] دو، لازم نیست ما سلسله را طی کنیم و بگوییم چون تسلسل باطل است در رأس سلسله خداست، بلکه خدا را در همین قدم باید مشاهده بکنیم و بیابیم.

پی نوشت:

- [۱]. البلد الأمين و الدرع الحصين، ص ۲۵۱؛ «...لمْ؛ تُخْرِجِنِي؛ لِرَأْفِقِكَ؛ يِي وَ لُطْفِكَ؛ لِي؛ وَ إِحْسَانِكَ؛ إِلَى؛ فِي؛ دَوْلَةِ أَيْمَةِ الْكُفْرِ الَّذِينَ نَقَضُوا عَهْدَكَ وَ كَذَّبُوا رُسُلَكَ».
- [۲]. صحيفه سجاده، دعای ۴۷؛ «اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَيْدَتَ دِينَكَ فِي كُلِّ أَوَانٍ يَا مَآمِرَ أُمَّتِهِ عَلِمًا لِعِبَادِكَ وَ مَنَارًا فِي بِلَادِكَ بَعْدَ أَنْ وَصَلْتَ حَبْلَهُ بِحَبْلِكَ وَ جَعَلْتَهُ الدَّرِيْعَةَ إِلَى رِضْوَانِكَ وَ افْتَرَضْتَ طَاعَتَهُ وَ حَذَرْتَ مَعْصِيَتَهُ وَ أَمَرْتَ بِأَمْتِنَالِ أَوْامِرِهِ».
- [۳]. سوره نحل، آیه ۵۳.
- [۴]. سوره حدید، آیه ۴.